

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders



"GII ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders
JANUARI 2009 - 30e Jaargang, nr. 119

BESTUUR:

Voorzitter

R.W. Hemmes	Thorbeckelaan 74	2564 BS Den Haag	Telefoon en fax 070 - 368 35 66
-------------	------------------	------------------	------------------------------------

Secretaris

G.J. Staal	Oranje Nassaulaan 52	3708 GE Zeist	Telefoon 030 - 692 27 92
------------	----------------------	---------------	-----------------------------

E-mail: jan.staal@planet.nl

Penningmeester

Ch.H. Bartelings	Thomas Jeffersonlaan 437	2285 AP Rijswijk	Telefoon en fax 070 - 394 14 67
------------------	--------------------------	------------------	------------------------------------

E-mail: ch.h.bartelings@planet.nl

LEDEN:

R.A. Grisnigt	Canadalaan 25	4631 NT Hoogerheide	0164 - 61 34 15
R.M. ten Broek	Burg. de Villeneuve-singel 30	3055 AP Rotterdam	010 - 422 39 14

J.A. Bakker, Evenementencommissie	Zeekant 92g	2586 JB Den Haag	070 - 354 02 45
J. de Mos, Evenementencommissie	Marjorystraat 25	3151 SK Hoek v. Holland	0174 - 38 21 83

Schakel redactie	Thomas Jeffersonlaan 437	2285 AP Rijswijk	Telefoon en fax 070 - 394 14 67
------------------	--------------------------	------------------	------------------------------------

E-mail: ch.h.bartelings@planet.nl

Bankrekeningen:

Postbank : 35 95 00
ABN-AMRO Rijswijk: 54.55.46.826

Website: www.engelandvaarders1940-1945.nl

Het volgende nummer verschijnt in april 2009.

Gaarne hiervoor bestemde kopij inzenden vóór 1 maart 2009.

JANUARI 2009

VAN DE VOORZITTER

In de vorige Schakel hebt u gelezen dat de reünie in de Julianakazerne op 17 september heel gezellig was. Van de in de tuin genomen foto's die in de Schakel stonden kon u zien dat het weer had meegewerkt. Al met al een geslaagde reünie. Tijdens die reünie heeft de weduwe van Han Peteri gesproken over de onthulling van het monument in Leiston ter herinnering aan de 32 Engelandvaarders die per kano naar Engeland waren vertrokken. Han, die in 1941 met zijn broer Willem met een kano Engeland had bereikt, had daartoe het initiatief genomen. Hij heeft de onthulling van dat monument niet meer mee mogen maken. Op verzoek van het gemeentebestuur van Leiston vindt de onthulling pas plaats in april 2009. Hans weduwe en de zoon van Han, die Hans bedrijf heeft overgenomen (u weet wel van die kraan in de keuken waar kokend water uitkomt), hebben het plan opgevat de wens van Han alsnog te realiseren om er zoveel mogelijk betrokkenen bij uit te nodigen. Zo worden alle betrokkenen gevraagd om als gast van het bedrijf van Han de reis naar Engeland in april 2009 mee te maken om de onthulling van het monument bij te wonen. De tekst op het monument luidt:

"In memory of the thirty-two young Dutchmen who tried to escape to England during World War II by kayak in order to join the allied Forces.

Eight of them reached the English shore, only three survived the war. The last living survivor dedicates this memorial to his brothers in arms who were less fortunate. He reached England - and freedom - on this beach 21 September 1941".

Wij verzoeken allen die van deze uitnodiging gebruik willen maken zich op te geven bij onze secretaris.

U weet dat wij geen formele aankondiging meer plaatsen als wij namens u allen een bloemetje leggen in Den Haag op de sterfdag van Koningin Wilhelmina en in Delft op haar verjaardag en op de sterfdag van Prins Bernhard. Natuurlijk is iedereen welkom die er getuige van wil zijn. In Den Haag is dat om 11.00 uur en in Delft om 12.00 uur.

Zo is dit weer de eerste Schakel van 2009. De eerste winterse buien hebben we alweer gehad en wat we nog krijgen weet niemand. Ik hoop dat u goede kerstdagen en een goede jaarwisseling hebt gehad. Moge het nieuwe jaar u en allen die u dierbaar zijn veel geluk en voorspoed brengen en vooral een goede gezondheid. En wellicht is er een mogelijkheid om elkaar nog eens te treffen in 2009, bijvoorbeeld in Den Haag op de Veteranendag of op elke eerste maandag van de maand; in Wageningen of op de reünie.

Ik kijk er naar uit.

Rudi Hemmes

VAN DE PENNINGMEESTER

Allereerst wens ik alle lezers van de Schakel en hun dierbaren een goed en gezond jaar 2009 toe.

Zoals gebruikelijk wordt in de eerste Schakel van het jaar het richtbedrag voor de jaarlijkse bijdrage vermeld, dat € 30,00 minstens is gebleven. Voor ontvangers van de Schakel die geen Engelandvaarders zijn, is genoemd bedrag een bijdrage voor de kosten van het abonnement. De in Nederland wonende Engelandvaarders en belangstellenden ontvangen ter vereenvoudiging van de betaling een acceptgiro-biljet van de Postbank, dat nog is te gebruiken ondanks de aangekondigde naamsverandering van de bank. De in het buitenland wonende Engelandvaarders of anderen die de Schakel ontvangen die óók rekeningen bij Nederlandse bankinstellingen hebben, kunnen op de meest eenvoudige wijze voor de betalende en de ontvangende partij de jaarlijkse bijdragen overschrijven op één van de bankrekeningnummers van ons Genootschap, t.w.: POSTBANK 359500 of ABN-AMRO bank 545546826, ten name van de Penningmeester, Stichting Genootschap Engelandvaarders te Rijswijk. Andere mogelijkheden

voor degenen die in het buitenland wonen zijn om bijdragen in contanten (zo mogelijk euro's of anders valuta van het land van vestiging) of per cheque te zenden naar het adres van de penningmeester vermeld op de eerste pagina van de Schakel. Let wel: het tarief van banken voor het op onze rekening bijschrijven van ontvangen cheques is relatief hoog, maar een envelop met contant geld kost slechts porto!

Zoals bekend dienen onze inkomsten uit de jaarlijkse bijdragen en donaties in de eerste plaats om ons 'communicatiemedium' De Schakel te produceren en te verzenden. Daarnaast is er ook nog een steeds groeiend aantal zieken die, wanneer ons dat bekend is, van het bestuur namens u allen een bloemetje ontvangen. Bovendien worden waar mogelijk attenties verzorgd bij het ook steeds groeiend aantal overledenen. Ondanks de zeer welkome bedragen hoger dan het richtbedrag, die wij ook vorig jaar mochten ontvangen van een aantal Engelandvaarders, waarvoor wij zeer dankbaar zijn, konden wederom niet alle kosten worden gedekt, mede omdat van een groot aantal ontvangers van de Schakel helaas wederom geen bijdrage werd ontvangen. Wij zouden graag van alle aangesloten Engelandvaarders en belangstellenden jaarlijks een bijdrage ontvangen, opdat wij de doelstellingen van onze Stichting zo lang mogelijk kunnen blijven nastreven en het publiceren van De Schakel kunnen blijven voortzetten. Aangezien wij van veel ontvangers van De Schakel een tijd lang geen jaarbijdrage hebben ontvangen raken onze reserves, waaruit we een groot deel van de kosten van ons communicatiemedium De Schakel betalen, helaas uitgeput.

Charles Bartelings

Handwritten signature: Lb. 29.01.2009

ONDERSCHEIDING VOOR JACOB DE MOS

Op 12 december 2008 ontving Jacob de Mos, bestuurslid van ons Genootschap sinds 1974, in de Prinses Juliana kazerne de Legion of

Honor Membership Award van de Four Chaplains Memorial Foundation. Deze eervolle onderscheiding wordt om de twee jaar toegekend door de Chapel of Four Chaplains commissie van het Veteranen Platform aan personen die daar voor in aanmerking komen en is tot op heden aan een beperkt aantal uitgereikt. Kandidaten moeten naar het oordeel van de commissie voldoen aan de vereiste criteria o.m. inhoudende samenwerking en onbaatzuchtige dienstverlening en zich onderscheiden op het gebied van maatschappelijke erkenning en waardering en/of (na)zorg van en voor Nederlandse veteranen.

De vier Amerikaanse Chaplains waren de geestelijke verzorgers van katholieke, protestante en joodse militairen aan boord van het US Army Transport Ship Dorchester, varende van St. John New Foundland naar Groenland begin februari 1943. Toen het schip met meer dan 900 militairen, op 3 februari 1943 's nachts door een Duitse onderzeeër werd getorpedeerd kon het signaal aan boord om het schip te verlaten niet meer worden gegeven en noodsignalen worden afgevuurd. In de paniek die uitbrak trachtten de Chaplains de militairen te kalmeren en gaven hun reddingsvesten weg aan 4 militairen die er geen aanhadden ondanks de waarschuwing die de kapitein had gegeven om reddingsvesten te dragen. De Dorchester zonk binnen 20 minuten en de Chaplains met meer dan 660 militairen kwamen om in het ijskoude oceaانwater.

De oprichting van de Foundation Chapel of Four Chaplains werd in 1951 bekrachtigd door President Truman. Tijdens de plechtigheid in de kazerne ontving Jacob de Mos van de Trustee Nederland van de Chapel of Four Chaplains Foundation, de heer G.G.P. Kaat, de draaginsigne en bijbehorende oorkonde van de Chapel Foundation.

Charles Bartelings

BIJEENKOMSTEN EN BESTUURSVERGADERINGEN 2009

Engelandvaardersbijeenkomsten en bestuursvergaderingen zijn als volgt gepland voor 2009 in de Prinses Juliana kazerne in Den Haag:

Data	Bijeenkomst vanaf 16.00 uur Maaltijd 17.30-18.30 uur	Bestuursvergadering 13.30-17.30 uur
12/1	X	
2/2	X	
2/3	X	X
6/4	X	
11/5	X	
8/6	X	X
6/7	X	
5/8	X	
7/9	X	X
5/10	X	
2/11	X	
7/12	X	X

J. de Mos, telefoon/fax: (0174) 382183

NAGEKOMEN FOTO'S REÛNIE 2008



De rechterfoto met Kapitein ter Zee L. Brummelaar (r), Mess President van alle Messen in Den Haag, verscheen ook in de Defensie Krant van 25 september 2008. Foto's: MinDef. Fotograaf: P. Wiezoreck

De datum van de reünie 2009 is voorlopig gepland op woensdag 16 september. De commandant van de Vliegbasis Gilze-Rijen heeft ons via onze voorzitter meegedeeld dat de verbouwingen van de basis zover zijn gevorderd dat wij wederom voor onze reünie zeer welkom zijn. Wij hebben nu de keuze om de reünie 2009 te laten plaatsvinden in Den Haag of in Gilze-Rijen en laten graag de voorkeur over aan de aangeslotenen van ons Genootschap. U kunt uw voorkeur opgeven aan de redactie van de Schakel per e-mail, of per post, telefoon of fax zoals aangegeven op de eerste pagina van de Schakel. De meeste vóór 15 februari 2009 ontvangen voorkeur reacties zullen gelden en wij zien uw reacties met belangstelling tegemoet.

IN MEMORIAM

Frederik Everhardus Kruimink, Vice-Admiraal b.d.

12 november 1917 - 7 augustus 2008

Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau

Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw

Drager Bronzen Leeuw

Drager van het Oorlogsherinneringskruis met gesp
en overige onderscheidingen

Frits Kruimink volgde samen met zijn broer de officiersopleiding op het Koninklijk Instituut voor de marine en op 1 april 1940 werd hij bevorderd tot luitenant ter zee der derde klasse.

In 1940 weigerde hij de loyaliteitsverklaring te tekenen en werd als krijgsgevangene naar Duitsland vervoerd, waar hij tenslotte in Stanislau belandde. Na 14 mislukte ontsnappingspogingen gelukte het hem in 1943 met een vriend te ontsnappen. (Douw van de Krap). Dit ging niet zonder moeilijkheden gepaard, wat wel blijkt uit het feit, dat er 4 meter onder de grond een gang onder een twee meter dikke muur gegraven moest worden. De ontvluchting geschiedde in Duits uniform.

Na omzwervingen in de Karpaten kwam hij in contact met Russische partizanen. Uiteindelijk wist hij Warschau te bereiken, waar hij 4½ maand met de Poolse ondergrondse samenwerkte. Via Berlijn kwam hij in Brussel terecht bij de Belgische verzetsbeweging. Dit ging niet zonder gevaar. Vier maal aangehouden door de Gestapo in Berlijn en Venlo. Na een maand moest hij noodgedwongen naar Parijs daar de Belgische verzetsbeweging werd ontbonden. Belangrijke personen uit deze beweging waren gearresteerd door de Gestapo. In Parijs werd hij commandant van een verzetsgroep van de Forces Francaises de l'Interieure. Toen Parijs op het punt stond bevrijd te worden, bevond hij zich ongeveer vijftien km. van de hoofdstad. Hij simuleerde zwaargewond te zijn en werd door het Rode Kruis naar Parijs vervoerd. In Parijs was de strijd nog bezig. Na de bevrijding van Parijs, vloog Frits met een Amerikaanse generaal naar Engeland, waar Hr. Ms. de Koningin hem in een audiëntie die 2 uur duurde ontving. Hij werd door Haar onderscheiden met het Bronzen Kruis. Hij ging weer naar de marine, na bijscholing door de Royal Navy. Op 5 mei 1945 trouwde hij met Dorothy Robinson toevalligerwijs klonk 's ochtends op de radio dat Nederland bevrijd was.

Na de oorlog vervulde hij een groot aantal functies. Hij vertrok vlak na de oorlog met de Jacob van Heemskerck naar de Oost. Hij gaf les op het Koninklijke Instituut voor de marine. Verder volgden plaatsingen in het buitenland, Norfolk VA USA en liaisonofficier in Singapore. In 1962 was hij commandant van Hr. Ms. Groningen welk schip na een vlootbezoek aan de west doorvoer naar Nieuw Guinea. In 2007 40 jaar na de bijzondere wereldreis kreeg Frits het eerste exemplaar (aan hem opgedragen) van het door Mart de Goffau geschreven boek "De val-reep beklimmen" uitgereikt. Dit is een dagboek van Mart de Goffau 1962 matroos a/b van de Groningen.

Als kapitein ter zee was hij commandant van de kruiser Hr. Ms. de Ruyter en hoofd van de marine inlichtingendienst. Daarna volgde als schout-bij-nacht de functie van inspecteur onderwijs der zeemacht en als vice-admiraal was hij vlagofficier personeel. Na zijn militaire loopbaan was hij bij het ministerie van Algemene zaken coördinator van de

Inlichtingen- en Veiligheidsdienst. Als een van de weinige Nederlandse militairen is hij geïnterneerd geweest in het beroemde slot Colditz. In 1951 ontving hij de Bronzen Leeuw voor ondermeer zijn ontsnapping (eind '43). Het tv-programma "Andere tijden" heeft in januari 2005 een programma gemaakt over Colditz met interviews met de toen nog laatste 3 levende Colditzers.

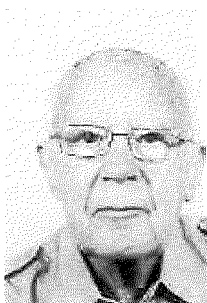
Saskia Kruimink

IN MEMORIAM

Egon Woudstra

14 oktober 1923 - 18 april 2008

Dragers van het Kruis van Verdienste



Op 18 april 2008 is Egon Woudstra overleden. Toen ik begin jaren negentig met mijn onderzoek naar Engelandvaarders begon, was Woudstra de 1e Engelandvaarder die ik interviewde. Dat schiep een band en daarom wilde ik graag dit In Memoriam voor De Schakel schrijven.

Egon Woudstra kwam uit Enschede en was nog schoolier toen in mei 1940 de Duitsers Nederland binnenvielen. Niettemin begon hij direct te zoeken naar een mogelijkheid om Nederland te verlaten. Hij wilde dienst nemen bij de geallieerde strijdkrachten. Dat leek hem de beste manier om iets voor Nederland te doen.

Zijn voornemen werd versterkt door een voor hem persoonlijk zeer traumatische gebeurtenis in het najaar van 1941. In Enschede had een verzetsgroep electriciteitskabels doorgesneden. Als respersaillemaat-

regel arresteerden de Duitsers een groep vooraanstaande inwoners van Enschede: joden (onder wie de vader van Woudstra, eigenaar van een modezaak) en leden van de Nederlandse Unie. De Unieleden werden na verloop van tijd weer vrijgelaten, de joodse arrestanten werden naar het concentratiekamp Mauthausen gestuurd. Niet lang daarna ontving Egons moeder bericht dat haar man overleden was. Zij dook daarop onder, samen met een jonger broertje van Egon. Beiden hebben op die manier de oorlog overleefd.

Egon zelf ging samen met een neef op weg naar Engeland. Na een tip gingen ze op 18 september 1942 's nachts naar het Centraal Station en kropen in een bak onder de D-trein naar Parijs. De grens naar België kwamen ze ongezien over; bij de Franse grensovergang was er echter een spoorwegbeambte die de wielen op breuken moest controleren en de 2 verstekelingen zag liggen. Toen hij er een Franse gendarme bijhaalde dachten Egon en zijn metgezel dat ze erbij waren. Maar de gendarme vroeg: 'Vous êtes prisonniers de guerre?' Egon had de tegenwoordigheid van geest daarop 'Oui' te antwoorden, waarop de man tot hun opluchting zei: 'Alors, allez'.

In Parijs klopten zij aan bij een zakenrelatie van Egons vader, die zorgde voor onderdak en het omwisselen van geld. Na een paar weken zoeken naar contacten kwamen ze met hulp van een passeur over de demarcatielijn en reisden door naar Marseille. De Nederlandse consul aldaar, Jonkheer Van Lennep, gaf hun wat geld, maar was verder niet erg behulpzaam. Vervolgens togen zij - het was inmiddels oktober 1942 - naar het Office Neerlandais in Perpignan, waar consul Joop Kolkman het tweetal gelukkig heel wat enthousiaster ontving. Hij beloofde voor papieren te zorgen waarmee ze officieel via Spanje en Curaçao naar Engeland zouden kunnen reizen. In afwachting daarvan werden ze ondergebracht in het Nederlands opvanghuis Maison Mazard in het dorpje Le Soler, vlakbij Perpignan.

Die officiële weg werd echter onmogelijk, toen de Duitsers op 11 november 1942 ook Vichy-Frankrijk bezetten. De onvolprezen Kolkman zorgde voor valse papieren en een passeur en zo vertrokken

Egon en zijn neef, op 22 november samen met nog enkele andere Nederlanders clandestien naar Spanje. Ze gingen met de trein door het grensgebied, stapten op aanwijzing van de gids uit en kregen de opdracht alleen 's nachts langs de spoorbaan in zuidelijke richting te lopen en zich overdag schuil te houden. Dit hebben ze 3 dagen en nachten volgehouden tot ze door de Guardia Civil werden gearresteerd. Na enige tijd in de gevangenis van Barcelona werden zij door het Nederlands consulaat bevrijd en overgebracht naar Madrid. Op 19 januari 1943 ging de groep Nederlanders van Madrid naar het Zuid-Spaanse Cadiz, waar werd ingescheept op de Cabo de Buena Esperanza. Via Curaçao en de Verenigde Staten reisden de jonge recruten door naar Canada (waar ze in Ottawa werden ontvangen door prinses Juliana) en vandaar ging het tenslotte naar Engeland.

Op 17 juni 1943 arriveerde Egon Woudstra in Londen. Hij ging op de thee bij koningin Wilhelmina en op 2/9/1943, ongeveer een jaar na zijn vertrek uit Nederland, zag hij haar opnieuw, toen het Kruis van Verdienste aan hem werd uitgereikt. Woudstra meldde zich bij de RAF en werd opgeleid tot telegrafist-boordschutter. Tot zijn spijt heeft hij niet meer aan gevechtshandelingen kunnen deelnemen, want de oorlog was nagenoeg afgelopen toen hij zijn opleiding had afgerond. Wel is hij betrokken geweest bij de militaire bezetting van het vliegveld Osnabrück.

Terug in Nederland nam hij het modehuis van zijn vader over, hoewel hij liever een carrière in de muziek had nagestreefd. Hij trouwde en kreeg een zoon en een dochter. In zijn latere leven, nadat hij het zakenleven vaarwel had gezegd, heeft hij zich gelukkig volop met kunst en muziek bezig kunnen houden. Op zijn Engelandvaart keek hij met grote nuchterheid terug, al was hij trots dat het hem gelukt was. Op mijn vraag of hij het als een verzetsdaad zag, antwoordde hij destijds: 'Ja, ik was erg kwaad op die Duitsers en dacht: op die manier kan ik iets doen!'

Agnes Dessing

Hugo 'Tip' Visser

25 oktober 1921 - 31 augustus 2008

Na het Baarns Lyceum ging Hugo in Deventer studeren op de Koloniale Landbouwschool en behaalde daar zijn Suikerchemicus diploma in 1943 en maakte meteen plannen om naar Engeland te gaan. Bij een goede vriend ontmoette hij de recent gedropte geheimagent Frans van Kouwenhoven, die hem advies gaf over de route door België, Frankrijk en Spanje en hem adviseerde in Parijs het Nederlandse consulaat te benaderen voor een escapelij. In Deventer pleegde hij inbraak op het arbeidsbureau. Het gebouw was alleen aan de buitenkant bewaakt en Hugo kroop door een open zolderraam naar binnen, stal de nodige formulieren en typte de nodige documenten uit op hun schrijfmachine en ondertekende een en ander met een onleesbare handtekening. Solliciteerde op een suiker 'chemiker' baan in Frankrijk: werd geaccepteerd en slaagde er in de Duitse Hoofdofficier op het Ortskommandantur in Amsterdam te bewegen hem op grond van zijn vervalste papieren een officiële reisvergunning naar Frankrijk te geven. Op het hoofdkantoor van de Suikerfabriek in Parijs werd hij als 'Chimiker' (belangrijk personage in Duitsland) voor twee nachten ondergebracht in het eerste klasse Hotel de l'Europe op de Place de Opera!

De volgende morgen aan het ontbijt zat hij, tot zijn ontsteltenis, temidden van hordes geüniformeerde Duitse officieren, compleet met medailles, die hem, in zijn burgerpakje, kritisch en met verachting bekeken. Na een haastig ontbijt ging hij meteen naar zijn kamer, pakte zijn koffertje, boekte zich uit en vertrok met een boemeltreintje naar Luisant, waar de suikerfabriek was. Drie dagen later hoorde hij dat de Franse ondergrondse, op de dag van zijn vertrek, had getracht het hotel in brand te steken. De Gestapo werd erbij gehaald en als Hugo zich niet had uitgeboekt dan was hij de pineut geweest!

Na het einde van de suikercampagne vertrok hij via Parijs naar Le Pin, om de Nederlandse familie Plezier te bezoeken, wiens adres hij ook in Nederland had gekregen. Hugo maakte vanuit Le Pin contact met het adres in Parijs, dat van Kouwenhoven hem had gegeven, en belandde

tenslotte in de 'handen' van Anita Neisel en de escape-lijn waartoe zij behoorde. Kreeg een Franse Carte d'Identité (ouderdom 34 jaar en dus niet arbeidsplichtig in Duitsland). Vertrok van het, aan Engelandvaarders welbekende, Gare d'Austerlitz naar Toulouse in een stampvolle trein, waarin hij kennis maakte met een jong meisje dat spoedig begreep dat hij op de vlucht was van Les Boches. Tijdens een stop aan een station waren zij een luchtje gaan scheppen toen een Sicherheits Dienst Polizei Officier reispassen kwam controleren. Dodelijk bang zijnde dat zijn jonge gezicht hem zou verraden (wegens de leeftijd op zijn Carte), sloeg hij zijn arm om het lieve kind en verborg zijn gezicht op haar schouder terwijl hij de 'Carte d'Identité' de Mof aanrijkte. De SD'er bestudeerde het, maar kon alleen gedeeltelijk zijn gezicht zien, en retourneerde de kaart tot grote opluchting van Hugo.

In Toulouse werd hij, en enkele anderen, opgewacht door een man met een krant onder zijn arm en een bloem in zijn knoopsgat, die hen naar een huis in de stad nam en later op de trein zette naar St. Girons, gelegen aan de voet van de Pyreneeën. In een groep van twee Fransen, een Canadees en een aantal Hollandse jongens, waaronder Jack Bottenheim, bereikten zij na enige dagen lopen (over de route die nu bekend staat als "Le chemin de la Liberté") de Frans-Spaanse grens en kwamen via Esterie, Lerida, Barcelona in Madrid. Zij werden ondergebracht in het Hotel Internacional, waar zoveel Engelandvaarders waren ingetrokken, dat ik Hugo pas op de trein van Madrid naar Portugal zou ontmoeten. Later zou blijken dat wij samen in 1928 in Soerabaja op de lagere 'School met de Bijbel' hadden gezeten! Het moet op Java zijn geweest dat Hugo de bijnaam "Tip" kreeg.

Via het havenplaatsje Villareal de San Antonio en de HMS Tenterfoot van de RN bereikten Hugo en de grote groep Nederlandse en Poolse Engelandvaarders de Rots van Gibraltar op 27 februari 1944. Op 15 maart arriveerde het troepenschip de ss Orduna in Liverpool met meer dan honderd Engelandvaarders. Na de Royal Victoria Patriotic School kwam Hugo bij de KNIL/NICA en kreeg een "jungle combat" opleiding in Canungra (Queensland).

Na de capitulatie van Japan werd hij belast met de bevrijding en registratie van Geïnterneerden en Geallieerde krijgsgevangenen op Java. Het was aldaar dat hij in een Interneringskamp de 16-jarige Johanna Overbeek leerde kennen, die hij als typiste zou aannemen. Hun 'romance' leidde tot een huwelijk en na enige jaren in Indonesië en een bezoek aan Nederland, vestigden zij zich in Australië. Zij kregen een zoon, John en dochters Pauline, Anita (genoemd naar de Anita van de Resistance in Parijs) en Robyn.

Hugo was één van de zeventien Engelandvaarders in Australië die in 1982 per KLM naar Nederland reisden om de jaarlijkse Engelandvaardersreünie bij te wonen. Het was op de 747 dat wij elkaar weer terugzagen na Oranjestad in Londen in 1944 en sindsdien bleven wij met elkaar in contact. Johanna, zijn levensmetgezel, stierf drie maanden voordat Hugo in zijn slaap overleed.

Rudy Zeeman

MARTHA BEN ASSA

In onze serie over vrouwelijke Engelandvaarders staat dit keer centraal: Martha Ben Assa. Martha is 91 jaar oud en woont in Israël. Mocht haar naam u niet bekend voorkomen, dan kan dat kloppen: tijdens de oorlog heette zij Martha (Map) van Esso-Polak. In 1942 ontsnapte zij samen met haar man Benjamin (Ben) van Esso uit bezet Nederland. Na een moeilijke en gevaarlijke reis kwamen zij in juli 1943 in Engeland aan.



Via e-mail heb ik Martha gevraagd naar haar herinneringen aan de oorlog en de periode daarna. Ze was direct bereid om mee te werken, maar waarschuwde mij dat het lang geleden was, dat ze niet meer pre-

cies alle data en plaatsnamen kon noemen en dat zij sinds de dood van haar man in 1976 zelden meer over deze periode gesproken had. Gelukkig was ik tijdens mijn onderzoek naar Engelandvaarders al haar Londense verhoor tegengekomen, dus wat betreft die data en plaatsnamen zat het wel goed. De e-mails die Martha mij vervolgens stuurde over haar ervaringen na aankomst in Engeland, over haar tijd bij het Vrouwen Hulp Korps (VHK) en de periode na de oorlog waren zo interessant, dat ik er in het nu volgende graag (en uiteraard met haar toestemming) zal citeren:

Martha (geboren in 1917 te Rotterdam) was in mei 1940, toen de Duitse inval plaatsvond, student geneeskunde in Amsterdam. Ook haar verloofde en latere echtgenoot Benjamin van Esso studeerde geneeskunde. Al vroeg vatten de twee het plan op om naar Engeland uit te wijken en zo iets te kunnen doen voor de bevrijding van Nederland. Maar zij wilden eerst hun artsopleiding afronden. In de zomer van 1942 vonden Martha en Benjamin (beiden joods) dat zij hun vertrek niet langer konden uitstellen. Op 10 juli 1942, twee dagen nadat Martha de artseneed had afgelegd, gingen zij op weg. Een vriend hielp hen de Belgische grens over. In Brussel vonden zij een rabbijn bereid om hun huwelijk in te zegenen door middel van een Chupah (joodse huwelijksceremonie) in zijn huiskamer. Met hulp van een Belgische escape-organisatie reisden zij vervolgens naar Parijs. Daar raakten zij het contact met de organisatie kwijt en slaagden er op eigen houtje in de demarcatielijn te passeren. Hierna belandden zij in het vluchtelingenkamp Chateauneuf-les-Bains, waar de hygiënische omstandigheden slecht waren en honger werd geleden. Ze vonden op eigen initiatief werk als boerenarbeider in een naburig gehucht en wachtten intussen op hun visa voor Portugal en Curaçao en vooral de 'visa de sortie de France'. Voor Martha arriveerde dit papier op 11 november 1942, de dag dat ook onbezet-Frankrijk door de Duitsers werd ingenomen. Ze besloten toch te vertrekken: Martha legaal, haar man illegaal. Uiteindelijk bleek Martha's visum waardeloos en gingen beiden illegaal door naar Spanje. De barre tocht over de Pyreneeën ging noodgedwongen in twee etappes: de 1e keer kwamen zij, misleid door de mist, weer in Frankrijk uit; bij de 2e poging bereikten zij

Spanje en werden direct door de carabinieri ingerekend. Nu volgde een periode waarin zij beiden moesten ervaren dat de Nederlandse ambassade in Madrid zich bitter weinig inspande voor het lot van geïnterneerde vluchtelingen en Engelandvaarders. Martha zat 7 weken in de gevangenis van Pamplona. Uiteindelijk werd zij samen met 20 andere vrouwen niet door de Nederlandse maar door de Amerikaanse (!) legatie bevrijd en op de trein gezet naar Madrid. Daar wachtte haar opnieuw internering omdat vertegenwoordigers van de Nederlandse ambassade niet - zoals afgesproken - op het station aanwezig waren om de twee Nederlandse vrouwen af te halen. Gelukkig duurde het verblijf in de gevangenis dit maal maar 1 dag. Tijdens de wachtperiode in Madrid werkte Martha belangeloos als arts voor de Nederlandse kolonie.

Intussen zat Martha's man (en met hem vele anderen) opgesloten in het concentratiekamp Miranda de Ebro. Ondanks herhaalde beloftes van de Nederlandse ambassade werd er nauwelijks iets voor zijn vrijlating gedaan. Pas in mei 1943 lukte het Martha, door bemiddeling van een Spaanse arts die zij in Madrid had leren kennen, Benjamin vrij te krijgen. Na een ook al weer niet door de ambassade georganiseerde 'illegale' doortocht naar Portugal arriveerde het echtpaar op 19 juli 1943 in Londen. Na de gebruikelijke verhoren, die in hun geval - omdat Pinto de vader van Martha kende - slechts een formaliteit waren, was hun eerste daad ook voor de wet te trouwen. Dit gebeurde door een oud-rechter in Londen, die de bevoegdheid had om in oorlogstijd vreemdelingen in de echt te verbinden. Benjamin van Esso werd als arts geplaatst in het Marinehospitaal in Holyhead (Wales). Na enige tijd voer hij uit op de Johan Maurits naar het Middellandse Zeegebied, die tot taak had medische- en communicatiediensten te verlenen aan de grote convoaien, die oorlogsmateriaal brachten van Gibraltar naar Alexandrië. Martha kreeg een kantoorbaan aangeboden op het Nederlandse ministerie van Gezondheid in Londen, maar die weigerde zij. In plaats daarvan wilde zij zich liever nuttig maken op het Engelse platteland, waar een groot tekort aan huisartsen bestond. Dit overigens, zo herinnert Martha zich, tot ongenoegen van Koningin Wilhelmina: 'Tijdens een visite bij koningin Wilhelmina in haar tuin was zij (de koningin) hier helemaal niet over te spreken. Ze drong erop

aan dat ik een Vrouwenhulpcorps zou helpen oprichten en "niet voor de Engelsen ging werken". Ze accepteerde tenslotte dat ik als arts op het platteland zou gaan werken, maar ik moest beloven dat ik - zodra het vrouwencorps naar Holland zou oversteken - als hun arts zou meegaan.'

Van zomer 1943 tot zomer 1944 werkte Martha mee in een grote huisartsenpraktijk in Holyhead, met vele uit Londen geëvacueerde kinderen. Hoewel ze haar man miste en in onzekerheid verkeerde over de familie in Holland, was dit voor haar een goede en leerzame tijd. Toen kwam de oproep voor het VHK. Martha meldde zich, maar zag er tegenop naar (het bevrijde zuiden van) Nederland terug te gaan: 'Ik was bang om naar Holland terug te gaan, ik was bang voor wat ik daar vinden zou, of liever gezegd niet meer vinden zou. Ik had gehoord dat mijn ouders door "goede vrienden" verraden waren en dat mijn broer in Leusden door de Duitsers (of NSBers?) was vermoord.' Een paar dagen voor de oversteek naar België zou plaatsvinden arriveerde Martha bij het VHK, door haar omschreven als 'een groep vriendelijke vrouwen in mooie blauwe uniformen.' Minder positief is Martha over de ondoorzichtige, militaire organisatie: ze zou een jeep en een ambulance krijgen, maar waar de medicijnen en verbandmiddelen waren kon niemand haar vertellen....

'Van de reis herinner ik mij alleen dat ik urenlang mee reed in een lange file met gedoofde lichten, daarna reden we een boot op en daarna weer urenlang tot we, meen ik, in Eindhoven waren. Vandaar stuurden ze mij met een klein groepje naar het Sint Maartens gesticht in Nijmegen. Daar bleek dat ammunitietreinen die naar Duitsland reden, op de terugweg honderden displaced persons oppikten. Onze taak was het die uitgehongerde, vuile en vaak zieke mensen, die alle talen van Europa spraken, te registreren, met DDT te bespuiten, medisch na te kijken en de ernstig zieken en die met gevaarlijke, besmettelijke ziekten naar het ziekenhuis in Nijmegen te sturen.' Na een paar maanden werd Martha overgeplaatst naar een deel van Limburg, ten oosten van de Maas, waarvan het grootste deel van de bevolking met hun artsen naar Groningen was geëvacueerd en niet naar het bevrijde gebied kon terugkeren. Uit deze tijd herinnert

Martha zich gevallen van difterie en veel ongelukken met landmijnen. Voorjaar 1945 begeleidde Martha een kindertransport naar Engeland, waar ze na lange tijd in Londen haar man terug zag.

In de zomer van 1945 waren Martha en Benjamin terug in Nederland, waar de uit het concentratiekamp teruggekeerde ouders en zus van Benjamin hun hulp hard nodig hadden. Van 1945 tot 1950 verbleef het echtpaar in Indonesië, Benjamin als marinearts, Martha in dienst van de Nederlands-Indonesische gezondheidsdienst. Ondanks de grote onrust die er toen heerste, vonden zij dit een heerlijk land.

Als overtuigde zionisten ging hun hart echter uit naar een ander land: Israël. In 1950 besloten zij samen met hun 1 jaar eerder geboren zoon naar Israël te emigreren. In hun nieuwe vaderland hebben ze beide belangrijk werk verzet op medisch terrein. Benjamin (inmiddels Ben Assa geheten) richtte een medische dienst op voor de Bedoeïnen in Zuid-Israël en de Sinai woestijn, waarvoor hij in 1967 in Nederland de Albert Schweitzerprijs kreeg uitgereikt. Martha werkte met hem mee, maar was vnl. als regeringsarts verantwoordelijk voor het oprichten van consultatiebureau's voor zwangere vrouwen en zuigelingen in de vele nederzettingen voor nieuwe immigranten die in die jaren gebouwd werden in het zuiden van Israël. Na Bens overlijden in 1976 werkte zij nog enige jaren in een particuliere praktijk en verhuisde daarna naar Jerusalem om dichterbij haar vier kinderen te zijn. Zij is nu de gelukkige grootmoeder van 9 kleinkinderen en 1 achterkleinzoon.

Agnes Dessing,
21 oktober 2008

REISERVARINGEN: ENGELANDVAARDER JAN DE HARTOG

Jan de Hartog werd geboren op 22 april 1914 te Haarlem. Hij overleed op 15 september 2002 te Houston (USA). Eén van zijn bekendste boe-

ken is wel het in 1940 verschenen boek *Hollands Glorie*, dat zou uitgroeien tot een symbool van verzet tegen de Duitsers. Bij aankomst in Londen ging Jan de Hartog werken voor de Regerings Voorlichtingsdienst. In de serie 'Reiservaringen van Engelandvaarders' volgt hier onder het reisverhaal van Jan de Hartog, zoals dat in 1943 in Londen werd opgenomen.

DE HARTOG, Jan

Eind april 1942 kreeg hij een anonieme waarschuwing, dat hij op de eerstvolgende lijst van gijzelaars stond, waarop hij 'onderdook'. Hij werd inderdaad gezocht door de Gestapo, die alles in het werk stelde om hem te vinden. Met behulp van een organisatie verliet hij Nederland op 2 april 1943 en met passeurs overschreed hij illegaal de Belgische, Franse en Zwitserse grens; na een tocht van ruim 3 dagen bereikte hij veilig Zwitsers grondgebied.

In Zwitserland kocht hij een vliegtuig en ondernam in de nacht van 8 op 9 mei 1943 een poging met een Nederlandse officier-vlieger om met dit vliegtuig Algiers te bereiken. Daar het gras te nat en te hoog was, mislukte de start en zij ontsnapten op het nippertje aan de Zwitserse politie. Daarna kwam hij in contact met een organisatie om op illegale wijze door Frankrijk te reizen en hij zou in Frankrijk op een afgesproken plaats passeurs vinden. Hij overschreed alleen op illegale wijze de grens, doch door een ongelukje ontmoette hij de passeur niet. Hij had echter een adres in Annecy, waarheen hij ging.

Aldaar aangekomen werd hem meegedeeld dat de Gestapo hem op het spoor was en dat hij in de bergen van de Haut Savoie moest schuilen. Hij schulde ongeveer 10 dagen in het kamp van de Franc-Tireurs. Op 26 mei 1943 ging hij onder begeleiding naar Montpellier en vandaar op 9 juni 1943 met een gids en een groep Fransen op weg naar Spanje; in totaal waren zij met 20 man. Ongeveer 9 km voor de Spaanse grens werden zij door een Duitse patrouille met politiehonden ontdekt. Van de 20 man werden er 13 ontdekt en van deze 13 ongeveer 5 neergeschoten. Hij kreeg schampschoten aan beide benen, doch het lukte hem om weg te komen en hij zwierf ongeveer 5 dagen door de bergen.

Hij werd tenslotte door een Franse herder gevonden - hij had inmiddels door zijn wonden hoge koorts gekregen - die hem in een hut bracht en verzorgde. Deze herder had nog 5 anderen van zijn groep gevonden en tenslotte werden deze zes met 2 gidsen door de Pyreneeën naar Spanje gebracht. Zij gingen naar Tabascon, waar zij zich bij de politie meldden (16 juni 1943). Na 2 dagen arrest werd hij naar Sort getransporteerd, alwaar hij werd opgehaald, na de Nederlandse consul in Barcelona te hebben opgebeld. Hij werd per auto vervoerd naar een kliniek te Lerida, waar hij een nacht verbleef, gedurende welke nacht zijn rechterbeen werd geopereerd. De volgende dag reisde hij via Saragossa naar Madrid, aankomst 24 juni 1943. Vandaar reisde hij naar Gibraltar langs illegale weg, aankomst 8 of 9 juli 1943 en op 14 juli 1943 arriveerde hij per vliegtuig in Engeland.

ENGELANDVAARDER HANS VAN ROOSENDAAAL _____

In de tiende aflevering over Nederlandse oorlogsvliegers die een bijdrage hebben geleverd aan de bevrijding van Europa 60 jaar geleden, beschrijft drs. Erwin van Loo van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie de RAF-carrière van Hans van Roosendaal.

Tot zijn grote opluchting werd de 22-jarige Johannes Cornelis (Hans) van Roosendaal op 28 mei 1940 in Parijs aangenomen als chauffeur bij een ambulancegroep van het Franse leger. Van Roosendaal en zijn vader hadden twee dagen na de Duitse overrompeling van de Lage Landen hun ouderlijk huis in Kapellen bij Antwerpen verlaten en hun heil gezocht bij familie in de Franse hoofdstad. De jonge Nederlander weigerde echter 'stil te gaan zitten' en meldde zich daarom aan als chauffeur. Het vervoer van gewonden was overigens niet zonder risico's. Diverse keren beschoten Duitse vliegtuigen zijn ambulance. Naderhand zou hem de Franse dapperheidsonderscheiding het Croix de Guerre worden uitgereikt vanwege het feit dat hij voor de neus van de Duitse troepen twee gewonde Franse officieren in veiligheid wist te brengen. Omdat het Duitse leger ook Frankrijk in minder dan geen tijd

bezette, zou Van Rosendaal de functie van ambulancechauffeur niet lang uitoefenen. Na de terugkeer in zijn ouderlijk huis kwam hij al spoedig tot de overtuiging dat hij moest proberen naar Groot-Brittannië te vluchten. Een mogelijkheid om dit plan te realiseren diende zich begin 1941 aan, toen enkele Nederlandse studenten hem verzochten om tussen Antwerpen en Parijs als gids op te treden. Via Brussel, Parijs en Bordeaux belandde hij met hen in Marseille. Omdat het niet gelukte om in deze havenstad op een schip naar Noord-Afrika te embarkeren, reisden zij vervolgens verder naar de voet van de Pyreneeën. Na een barre en lange wandeltocht bereikten zij uiteindelijk het neutrale Spanje. Vanuit Portugal arriveerden Van Rosendaal en een van zijn vluchtgenoten, Bert Wolters, op 21 augustus 1941 met een KLM-vliegtuig in Engeland. Het gelukte Van Rosendaal en Wolters om, na een onderhoud met Z.K.H. Prins Bernhard, te worden toegelaten tot de vliegopleiding van de RAF. Eind november 1941 begonnen zij met nog een aantal andere Nederlanders aan dit 'avontuur'. Een kleine twee jaar nam het klaarstomen van Wolters en Van Rosendaal tot RAF-vlieger in beslag. In respectievelijk juli en september 1943 meldden zij zich bij het kort daarvoor opgerichte 322 (Dutch) Squadron op het vliegveld Woodvale bij Liverpool. Bij de Nederlandse Spitfire-eenheid zouden beiden talloze oorlogsvluchten uitvoeren. Aan de loopbaan van Wolters kwam evenwel een vroegtijdig einde toen hij op 16 september 1944 na de start in botsing kwam met een ander toestel en het leven liet. Warrant Officer Hans van Rosendaal maakte in het voorjaar van 1945 nog steeds deel uit van het squadron, dat zich vanaf medio februari van dat jaar op het vliegveld Schijndel in Noord-Brabant bevond. De meest desastreuze missie vanaf dit door de geallieerden aangelegde vliegveld vond plaats op 1 april. Van de tien Spitfires die kort voor het middaguur in formaties van twee vliegtuigen startten voor het uitvoeren van gewapende verkenningen, keerden er maar liefst vier niet terug naar hun basis. Hans van Rosendaal behoorde tot de vermisten van deze operatie.

Nadat zijn toestel was geraakt door Duits luchtafweer, moest hij een noodlanding maken ten westen van Zutphen. Direct na de crash maakte Van Rosendaal, die aan zijn gezicht gewond was geraakt, zich uit de voeten. Ver zou hij niet komen. Dit was volgens de oorlogsvlie-

ger vooral te wijten aan de gesteldheid van het terrein: 'Dit gedeelte van Nederland is niet erg geschikt om je er te verschuilen. Ik zag om mij heen slechts weilanden die werden gescheiden door kleine greppeltjes, verder niets, niet eens een boerderij of schuur. Wat ik echter wel zag was dat in de verte militairen naar mij toe kwamen hollen. Ik ben toen haastig de andere kant uitgelopen totdat ik bij een diepe sloot kwam. Daar ben ik vervolgens ingesprongen. In de hoop niet te worden ontdekt hield ik alleen mijn hoofd boven water. Ach, ach, wat was dat koud.'

Helpen deed het niet veel want binnen de kortste keren werd hij gevangengenomen. Na de nodige avonturen belandde Van Rosendaal in Meppel waar hij werd ondervraagd. De Duitse militairen maakten daarbij volgens de voormalig jachtvlieger gebruik van trucjes om zijn weerstand bij de ondervraging te breken: 'Om te voorkomen dat ik weg zou lopen - dat zeiden zij tenminste - moest ik mijn broek uitdoen. Het was natuurlijk allemaal mooi in elkaar gezet: een pracht kantoor met een nog mooiere officier die er keurig uitzag, en daar stond ik, ongewassen, vuil, en in mijn onderbroek....'

Hoezeer Van Rosendaal ook in zijn hemd gezet was, hij liet niet meer los dan zijn naam, rang en registratienummer en werd op transport gesteld naar Zwolle. Op het moment dat hij daar 's avonds laat met zijn bewaker - een oude Duitse soldaat - uit de trein stapte, glipte hij onder de wagon naar de andere kant van het spoor en zette het op een lopen. 'Ik hoorde wel een beetje gegil en geroep, maar het was pikkedonker en niemand wist welke kant ik was uitgegaan', aldus Van Rosendaal. Na enkele uren lopen bereikte hij de spoorbrug over de IJssel. Nadat hij die enige tijd had geobserveerd en geen activiteiten kon waarnemen, besloot hij een poging te wagen om de rivier over te steken. Halverwege de brug klonk er echter plotsklaps vanonder de brug 'Halt!': opnieuw bevond Van Rosendaal zich in gevangenschap.

Hij werd nu overgebracht naar het Luftwaffe-vliegveld bij Havelte waar hij een cel moest delen met een Spitfire-vlieger van het Noorse 332 Squadron, Fenrik Hans Wischmann Rohde, en de Amerikaanse Mustang-vlieger Flying Officer Kenneth E. Foster van de 4th Fighter Group. Gedrieën maakten zij direct plannen om te ontsnappen. Met

een vijl van de Amerikaanse vlieger gelukte het om twee ijzeren staven van de cel door te zagen. Tot hun grote ontsteltenis sloot een Duitse soldaat kort voor het invallen van de duisternis de vluchtweg door een luik naar beneden te klappen. De drie vliegers sloopten daarop een bed en wisten met een onderdeel daarvan het luik te openen. Na elkaar door het gat te hebben geholpen en drie hekken te zijn overgeklommen bevonden zij zich wederom in 'vrijheid'. Op het vliegveld van Havelte was inmiddels alarm geslagen: 'Het duurde niet lang of wij hoorden honden blaffen in de verte, die steeds dichterbij kwamen. Wij zijn meteen door een sloot gaan lopen en na ongeveer een uur waren wij ze kwijt. Toen wij vervolgens door een bos liepen, bleek dat dit gebruikt werd om tanks te verbergen en vol met Duitsers zat. Een Duitse soldaat deed zelfs een plas op nog geen halve meter van onze Noor, gelukkig viel deze in zijn RAF-uniform niet op in de duisternis...' In de morgenuren vonden zij onderdak in een boerderij in de buurt van Nijeveen waar zij enkele dagen zouden blijven. Daarna trokken zij verder in zuidwestelijke richting om uiteindelijk op 13 april Canadese troepen tegen het lijf te lopen. Kort daarop meldde de Nederlander zich weer bij het 322 Squadron.

Hans van Rosendaal zou tot 1949 bij de Nederlandse luchtmacht dienen. Begin jaren '50 zocht hij zijn heil in Australië waar hij is overleden.

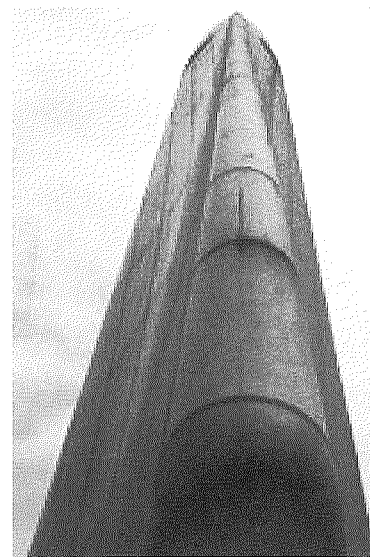
HET NATIONAAL KOOPVAARDIJMONUMENT 'DE BOEG' —

Het Nationaal Koopvaardijmonument in Rotterdam (ook bekend onder de naam 'De Boeg') stelt een scheepsboeg voor die de golven klieft. Voor het voetstuk is een bronzen beeld geplaatst van vijf mannenfiguren die door een kabel verbonden zijn. De mannenfiguren zijn een roerganger, drie zeelui en een verdronkene die zijn verbonden in een uiterste eisende krachtspanning. Het gedenkteken is 45 meter hoog. De tekst op het voetstuk luidt: "Zij hielden koers".

Het monument eert de Nederlandse koopvaardij in oorlogstijd en herinnert aan de 2134 Nederlandse en 1414 niet-Nederlandse zeelieden die zijn omgekomen. In die periode zijn 421 Nederlandse koopvaardij-schepen ten onder gegaan. Het monument is onthuld op 10 april 1957 door Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Margriet (petekind van de Nederlandse koopvaardij).

Plaats monument: Boompjeskade te Rotterdam
Ontwerper: Frederico Antonio Carasso (1899-1969)
Bron: www.oorlogsmonumenten.nl

164 Engelandvaarders hebben tijdens de Tweede Wereldoorlog bij de Nederlandse koopvaardij gediend. De meeste van hen wisten via de noordelijke route, Delfzijl - Zweden, Engeland te bereiken, waar zij na verhoor zo snel mogelijk op koopvaardij-schepen werden geplaatst. Het waren beroepszeelieden, in de rangen kapitein tot matroos, die geen verdere opleiding nodig hadden en onmiddellijk konden worden ingezet. Zij hebben in grote mate bijgedragen om de oorlog met succes te beëindigen.



INFORMATIEVERZOEK: ENGELANDVAARDER S.T. MIEDEMA

De heer J.F. Miedema zoekt informatie over wijlen zijn vader Engelandvaarder S.T. Miedema, overleden 18-10-1970. Lezers van deze Schakel die de heer Miedema kunnen helpen worden vriendelijk verzocht zich met de heer J.F. Miedema in verbinding te stellen op onderstaand adres.

Bestaande gegevens over Engelandvaarder Sjoerd T. Miedema, geboren 9 maart 1913 te Culemborg (overleden 18 oktober 1970): Na arrestatie in 1940, deportatie naar Mauthausen en aansluitend werkkamp Maltneuern. Na ontsnapping terug in Nederland in mei 1941. Op 7 januari 1943, via Hilvarenbeek, Brussel en Frankrijk naar Spanje, gearresteerd te Isaba op 20 maart 1943. Gevangen te Pamplona en Totana tot 13 juli 1943. Vandaar ernstig ziek naar Madrid en naar Lissabon op 10 november 1943, nog steeds heel ziek tengevolge van de in Mauthausen ondergane experimenten met gas. Vertrek vanuit Lissabon naar Engeland per vliegtuig op 21 januari 1944. Onderscheiden met het Kruis van Verdienste. Woonplaats in Engeland (in 1943): Farnham Royal (Bucks), Crownlane, Allerds Cottage. Per 1 mei 1944 in dienst bij bureau Repatriëring bij Sociale Zaken. Mogelijk op 30 september 1944 vertrokken uit Engeland. In ieder geval in 1945 en 1946 als journalist verbonden aan (de Londense) Vrij Nederland, waarin artikelen van zijn hand zijn verschenen, o.a. Ontsnappingsverhaal uit het werkkamp.

Contact adres:
J.F. Miedema
Nickerstraat 10 / 1
1058 VW Amsterdam
Tel. 020-685 43 86

ADRESSENBESTAND

ADRESSENBESTAND
Stichting Genootschap Engelandvaarders

Aanvullingen en wijzigingen no. 35 op de adressenlijst van 1 april 1999.

Overleden:

Biessen, H.J.J. van den.
Visser, H.

Lochem
Australië

Adreswijzigingen en correcties gaarne aan:

G.J. Staal
Oranje Nassaulaan 52
3708 GE Zeist
Telefoon 030 - 692 27 92
E-mail: jan.staal@planet.nl

www.engelandvaarders1940-1945.nl